

Ingewerkt in Groningen

project samenloop inburgering en reïntegratie

**Tussenrapportage
Juni 2005**

Contactpersoon:

Anja Janssen (projectleider)

Postbus 1125

9701 BC Groningen

050 367 56 00

a.janssen@sozawe.groningen.nl

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Hoofdstuk 1 De Kaders	5
1.1 De nieuwe wet	5
1.2 en de gemeente	6
1.3 De inburgeraar	6
1.4 met een uitkering	7
Hoofdstuk 2 Ingewerkt in Groningen	8
2.1 De eigen verantwoordelijkheid en keuzevrijheid	8
2.2 Het model	9
2.3 De deelnemers	9
Hoofdstuk 3 De Uitvoering	11
3.1 De gemeente	11
3.2 De makelaar	12
3.3 De klant	13
Hoofdstuk 4 De Ervaringen	15
4.1 De selectie van deelnemers	15
4.2 De ervaring van de klant	16
4.3 De ervaringen van de makelaar en de consulent	16
Hoofdstuk 5 De Cijfers	18
5.1 Gegevens over deelnemers	18
5.2 Bestandsanalyse	18
Hoofdstuk 6 Het Vervolg	20
Bijlagen: - Het Arrangement	21
- De Monitor	22

Voorwoord

Samenloop Inburgering en Reïntegratie

De gemeente Groningen heeft in oktober 2004 de uitnodiging aanvaard een project te starten op het thema Samenloop Inburgering en Reïntegratie. De ervaring in Groningen is dat inburgering en reïntegratie elkaar wederzijds positief versterken. Dat neemt niet weg dat voor de uitkeringsgerechtigde inburgeraar de dubbele verplichting, de plicht tot inburgeren en de plicht tot het zoeken van werk, niet altijd eenvoudig is na te leven. Hoe kan je werken aan je reïntegratie als je de Nederlandse taal niet spreekt? Hoe combineer je bijvoorbeeld het volgen van inburgeringscursussen met het hebben van een baan? *Ingewerkt in Groningen* helpt de werkzoekende inburgeraar hierbij.

Eigen verantwoordelijkheid

Zowel in de nieuwe bijstandswet, de WWB als in het nieuwe inburgeringsstelsel staat de eigen verantwoordelijkheid van de klant voorop. Daarbij telt bij de ene wet vooral het resultaat (op tijd slagen voor het inburgeringsexamen), bij de andere wet telt ook de weg ernaar toe (je voldoende inspanssen om aan werk te komen). De Gemeente Groningen neemt dit principe van de eigen verantwoordelijkheid als uitgangspunt voor dit project *Ingewerkt in Groningen*.

De hoofddoelstelling van het Groningse project is:

Het optimaal vormgeven van de eigen verantwoordelijkheid en keuzevrijheid van de uitkeringsgerechtigde inburgeraar op weg naar inburgering en werk.

Ingewerkt in Groningen stimuleert de inburgeraar om de inburgering voortvarend ter hand te nemen. *Ingewerkt in Groningen* creëert daarbij randvoorwaarden zodat van de inburgeraar in redelijkheid verwacht mag worden dat hij die eigen verantwoordelijkheid kan nemen en keuzes kan maken.

Concreet

Concreet betekent het dat de dienst Sociale Zaken en Werk van de gemeente Groningen het komende jaar 100 uitkeringsgerechtigde inburgeraars, zowel oud- als nieuwkomers, de regie in handen geeft op de eigen inburgering en reïntegratie. De inburgeraar bepaalt zelf hoe hij zich voorbereidt op het inburgeringsexamen en op de arbeidsmarkt. Uiteraard wel binnen de kaders van de huidige wet- en regelgeving en binnen het gemeentelijk beleid.

Makelaar

Om de inburgeraar te faciliteren werkt de gemeente Groningen tijdens het project met een externe 'makelaar' die voor de inburgeraar de markt verkent en met een passend aanbod komt dat voldoet aan de vraag van de inburgeraar. De gemeente maakt strikte afspraken met een makelaar en stelt kwaliteitseisen aan de instellingen waarmee de makelaar in zee gaat. De inburgeraar ontvangt daarnaast van de gemeente Groningen een persoonsgebonden budget: een 'rugzakje' met geld voor inburgering en voor reïntegratie. De inburgeraar financiert het aanbod van de makelaar uit dit budget. De relatie tussen inburgeraar en makelaar is strikt zakelijk, het gaat om vraag en aanbod. Het komt daarmee tegemoet aan de behoefte tot het nemen van de eigen verantwoordelijkheid.

De gemeente Groningen faciliteert, maar handhaaft ook. De inburgeraar krijgt de regie op voorwaarde dat hij zich optimaal inspant om in te burgeren en zich voor te bereiden op de arbeidsmarkt.

De tussenrapportage

In deze tussenrapportage laten we zien hoe we het bovenstaande model verder hebben ontwikkeld. Ook doen we verslag van onze eerste ervaringen met de inburgeraars die aan de slag gaan binnen *Ingewerkt in Groningen*. Onze voorzichtige conclusie is dat het model werkt. We draaien nog niet helemaal op snelheid, we hebben ook de potentiële inburgeraar nog niet helemaal in beeld, maar de eerste ervaringen van de inburgeraars, de consulenten en de makelaar zijn positief. Men vindt zijn eigen weg.

Gemeente Groningen,
Dienst Sociale Zaken en Werk,

Jellemiek Zock,
Algemeen directeur

Hoofdstuk 1 De Kaders

Naar verwachting zal per 1 april 2006 het nieuwe inburgeringsstelsel, de Wet Inburgering in Nederland, worden ingevoerd. De definitieve versie van deze wet is er nog niet, de discussie is nog niet afgerond, maar duidelijk is wel dat we kunnen spreken van een redelijke verandering ten opzichte van de huidige Wet Inburgering Nieuwkomers. Een belangrijk verschil is dat de plicht om in te burgeren niet meer uitsluitend geldt voor mensen die nieuw naar Nederland komen, maar ook voor mensen die hier al langer verblijven. Binnen deze groep *inburgeraars* zijn de mensen die een uitkering ontvangen een speciale groep. Deze mensen vallen binnenkort onder twee betrekkelijk nieuwe wetten: de nieuwe Wet Inburgering in Nederland (WIN2) en de Wet werk en bijstand (WWB). Wat dat precies gaat betekenen is nog niet helemaal helder; er zijn namelijk zowel verschillen als overeenkomsten tussen beide wetten. De zes landelijke pilots 'Samenloop inburgering en reïntegratie' gaan voor deze groep inburgeraars met een uitkering, kansen signaleren, knelpunten in kaart brengen en oplossingen uitwerken. Elke pilot legt daarbij eigen accenten.

Om de werkwijze en de tussentijdse resultaten van *Ingewerkt in Groningen* goed te kunnen plaatsen, gaan we in dit hoofdstuk wat dieper in op de nieuwe inburgeringswet, voor zover op dit moment bekend, en de rol van de gemeenten daarin. Vervolgens richten we ons op de consequenties voor de inburgeraar en met name de uitkeringsgerechtigde inburgeraar.

1.1 De nieuwe wet ...

'Wie zich duurzaam in ons land wil vestigen moet actief aan de samenleving deelnemen en zich de Nederlandse taal eigen maken, zich bewust zijn van de Nederlandse waarden, en de normen naleven'. Deze zinsnede uit het Hoofdlijnenakkoord (2003) is het uitgangspunt van het nieuwe inburgeringsstelsel.

Hoe wordt dit uitgangspunt uitgewerkt? Een belangrijke ontwikkeling is de invoering van een *algemene inburgeringsplicht*. Dus geen inburgering meer uitsluitend voor nieuwkomers. Het criterium wordt waarschijnlijk dat iedereen die niet gedurende 8 jaar van de leerplichtige leeftijd in Nederland heeft gewoond de plicht tot inburgeren krijgt¹. Een andere verandering tot opzichte van de huidige situatie is de nadruk op de eigen verantwoordelijkheid van de inburgeraar. De inburgeraar draagt zelf zorg voor zijn inburgering. Hij draagt in principe ook zelf de kosten en bereidt zich zelfstandig voor op het inburgeringsexamen. Op welke wijze hij dat doet is minder belangrijk dan het resultaat: hij moet het examen halen binnen een bepaalde tijd. Met andere woorden, geen inspanningsverplichting maar een resultaatverplichting.

Wanneer het examen succesvol is afgelegd, is aan de inburgeringsplicht voldaan en worden de gemaakte kosten tot een bepaald maximum vergoed. Inburgeraars die niet in staat zijn de kosten voor het inburgeren (voor) te financieren kunnen krediet aanvragen.

De inburgeringsplicht mag dan wel algemeen zijn, het Rijk stelt wel prioriteiten. Bepaalde mensen krijgen voorrang bij het inburgeren:

- Uitkeringsgerechtigden die beschikbaar moeten zijn voor de arbeidsmarkt en die op grond van de WWB een reïntegratietraject krijgen aangeboden
- Niet-uitkeringsgerechtigden zonder inkomsten uit betaalde arbeid (veelal vrouwen in achterstandsituaties)
- Geestelijke bedienaren

Deze mensen krijgen een aanbod van de gemeente om een traject te volgen dat hen voorbereidt op het inburgeringsexamen.

¹ Uitgezonderd: personen boven de 65 jaar, personen aan wie de plicht niet kan worden opgelegd op grond van EU-recht of internationale verdragen, personen die beschikken over bepaalde diploma's.

Op dit moment is de gemeente verplicht voor de inburgeraar een inburgeringstraject in te kopen bij een Regionaal Opleidingscentrum (ROC). In Groningen wordt ingekocht bij het Noorderpoort College en het Alfacollege. Met de invoering van de nieuwe wet wordt deze gedwongen winkelnering afgeschaft en kan zowel de inburgeraar zelf als de gemeente op de bredere markt inkopen.

1.2 ... en de gemeente

In het nieuwe inburgeringsstelsel krijgt de gemeente drie rollen:

a) Informeren en Adviseren

De gemeente verstrekt informatie over de inburgeringsplicht, de handhaving, de mogelijkheden om geld te lenen en de opleidingsmogelijkheden.

b) Faciliteren

De gemeente kan een aanbod doen aan de drie groepen die het rijk heeft geprioriteerd. De gemeente bepaalt vervolgens wie precies een aanbod krijgt, op welk moment en op welke wijze. Let wel: voor uitkeringsgerechtigden is het krijgen van een aanbod voor een inburgeringstraject naast, of gecombineerd met, een reïntegratietraject *geen recht*. De gemeente doet een aanbod.

Belangrijke overwegingen bij deze keuzes zijn de beschikbare middelen en de gemeentelijke visie op inburgering. Het is daarbij van belang dat de toekomstige inburgeraars van de gemeente Groningen goed in beeld zijn. *Ingewerkt in Groningen* levert daar een bijdrage aan.

c) Handhaven

De gemeente handhaaft in eerste instantie de nieuwkomers en de inburgeringsplichtigen die een aanbod krijgen². Bij *Ingewerkt in Groningen* hebben we de methodiek van handhaving vanuit de WWB en de WIN2 gecombineerd. We komen daar nog op terug.

De gemeente ontvangt middelen van het rijk om een aanbod aan bepaalde groepen te doen. Deze middelen zijn afhankelijk van de instroom en de resultaten van de trajecten. Voor zowel het informeren als het handhaven ontvangt de gemeente een vergoeding.

1.3 De inburgeraar...

Een inburgeringsplicht dus voor iedereen die niet gedurende 8 jaar van de leerplichtige leeftijd in Nederland heeft gewoond. Aan de inburgeringsplicht is voldaan wanneer het inburgeringsexamen is behaald. Het is mogelijk een ontheffing te krijgen wanneer iemand kan aantonen het Nederlands voldoende te beheersen. Ook wordt er nog nagedacht over ontheffingen voor mensen die door onvermogen niet in staat zijn het niveau van het inburgeringsexamen te halen.

Mensen die vrijwillig naar Nederland komen moeten eerst een examen in het buitenland afleggen. Op diverse ambassades in het buitenland is het mogelijk het inburgeringsexamen te doen. Het examen toetst op een eenvoudig niveau de mondelinge vaardigheden en de kennis van de Nederlandse samenleving. Het behalen van dit examen is een voorwaarde voor toelating tot Nederland.

Het inburgeringsexamen in Nederland gaat waarschijnlijk bestaan uit twee onderdelen: een decentraal praktijkexamen en een centraal examen. In het praktijkdeel worden allerlei vaardigheden getoetst op het gebied van werk, burgerschap, opvoeding en gezondheid. Het centraal examen toetst de taal en de kennis van de Nederlandse samenleving. Het niet halen van dit volledige examen heeft financiële en verblijfsrechtelijke consequenties.

² Er kan overigens sprake zijn van overlap tussen deze beide groepen.

Een deel van de inburgeraars zal een aanbod van de gemeente krijgen maar zowel mensen met als zonder aanbod zijn inburgeringsplichtig. Iedereen zal dus binnen vastgestelde termijnen het inburgeringsexamen moeten halen. De een met ondersteuning, de ander meer op eigen kracht.

1.4 ... met een uitkering

Het idee is dat de gemeente aan inburgeraars met een uitkering een inburgeringstraject aanbiedt in combinatie met een reïntegratietraject. Inburgering en reïntegratie hebben immers een positief wederzijds effect. Het kabinet hanteert hierbij wel het uitgangspunt dat werk gaat boven inburgering. Deze samenloop is het onderzoeksgebied van de landelijke pilots 'Samenloop inburgering en reïntegratie'. De vraag is: op welke punten versterken deze invalshoeken elkaar en waar wringt het?

Hoofdstuk 2 Ingewerkt in Groningen

In aanwezigheid van minister Verdonk is in oktober 2004 op feestelijke wijze het startsein gegeven voor de zes landelijke pilots 'Samenloop inburgering en reïntegratie'. Wat is de bedoeling? De uitkeringsgerechtigde inburgeraar (de samenloper) krijgt op het moment waarop het nieuwe inburgeringsstelsel wordt ingevoerd, te maken met twee verplichtingen: een inburgeringsplicht die bestaat uit het succesvol afleggen van het inburgeringsexamen en een arbeidsverplichting³ waarbij de WWB hem oplegt zich maximaal in te spannen om werk te vinden. Het samengaan van beide verplichtingen schept kansen maar veroorzaakt waarschijnlijk ook spanningen. In de pilots wordt zoveel mogelijk gewerkt alsof deze situatie al de werkelijkheid is. De minister wil de bevindingen van de pilots gebruiken als input voor het nieuwe inburgeringsstelsel. De algemene doelstelling van de landelijke pilots is dan ook:

Het signaleren van kansen bij de samenloop inburgering en reïntegratie; het verkennen van knelpunten en het vinden van oplossingen

Binnen deze algemene doelstelling is de hoofddoelstelling van de Groningse pilot:

Het optimaal vormgeven van de eigen verantwoordelijkheid en keuzevrijheid van de uitkeringsgerechtigde inburgeraar op weg naar inburgering en werk.

De pilots lopen door tot eind 2005. *Ingewerkt in Groningen* als project heeft uiteraard dezelfde looptijd. We hebben echter afspraken gemaakt met onze partners niet voor één, maar voor twee jaar. Door dat extra jaar kunnen we de effecten van de werkwijze beter beoordelen waardoor we met een meer realistisch implementatievoorstel komen. In dit hoofdstuk beschrijven we kort de inhoud van *Ingewerkt in Groningen*. De ervaringen tot nu toe staan in hoofdstuk vier.

2.1 De eigen verantwoordelijkheid en keuzevrijheid

Een belangrijke wijziging ten opzichte van de huidige inburgeringswet is de nadruk op de eigen verantwoordelijkheid van de inburgeraar. Eigen verantwoordelijkheid bij de voorbereiding op het inburgeringsexamen, eigen verantwoordelijkheid voor het halen van dat examen en een eigen financiële verantwoordelijkheid⁴.

Ingewerkt in Groningen zet de eigen verantwoordelijkheid centraal. De inburgeraar voert de regie op de eigen inburgering. Hij heeft daarbij twee doelen: het halen van het niveau van het inburgeringsexamen⁵ en het krijgen van werk. Inwerken is echter geen eenzijdig proces. Om ingewerkt te raken heb je iemand nodig die je inwerkt. We hebben het project zo opgezet dat de inburgeraar zoveel mogelijk verantwoordelijkheid krijgt, maar daarbij wel geadviseerd en gefaciliteerd wordt. De inburgeraar is zoveel mogelijk vrij in het samenstellen van het traject.

³ Voor mensen die (tijdelijk) zijn vrijgesteld van de arbeidsverplichting geldt die dubbele verplichting uiteraard niet.

⁴ In het nieuwe stelsel zijn diverse positieve en negatieve financiële prikkels in gebouwd. We gaan daar in deze rapportage niet verder op in.

⁵ Het inburgeringsexamen bestaat nog niet, we hanteren daarom het *niveau* van het toekomstige inburgeringsexamen.

2.2 Het model

Het model van *Ingewerkt in Groningen* is gebaseerd op twee instrumenten: de makelaar en het persoonsgebonden budget. Hoe werkt het? De deelnemer aan dit project ontvangt een persoonsgebonden gecombineerd inburgerings- en reïntegratiebudget. Beladen met dit rugzakje laat hij zich door een 'makelaar' adviseren over de scholingsmogelijkheden. Samen met de makelaar oriënteert hij zich op de markt. De prijs/kwaliteitsverhouding is daarbij belangrijk, hij kan het geld maar één keer uitgeven. Wanneer de inburgeraar zijn keuze heeft gemaakt, laat hij door de makelaar een arrangement opstellen waarin de diverse scholingen die hij wil gaan volgen staan vastgelegd. Elke scholing wordt door de inburgeraar uit het rugzakje betaald. Aangezien de inburgeraar 'eigenaar' is van het rugzakje is het ook de inburgeraar die een scholingsovereenkomst tekent met het scholingsinstituut en niet de makelaar. Vergelijk het met het kopen van een huis. Het complete huis noemen we het arrangement. De tuin, de dakkapel en de ingebouwde keuken zijn de segmenten van het arrangement. De makelaar makelt, maar de koper beslist.

Het persoonsgebonden budget in combinatie met de makelaar stelt de inburgeraar in staat, zo is onze verwachting, zich goed te oriënteren op de markt en zich op maat en naar eigen behoefte te laten scholen.

2.3 De deelnemers

De deelnemers aan het project ontvangen allen een bijstandsuitkering en zijn arbeidsplichtig. Verder zijn het mensen die onder de nieuwe inburgeringswet een plicht tot inburgeren zullen krijgen. Op het moment dat het project van start ging was overigens het nu leidende criterium 'niet gedurende acht jaar van de leerplichtige leeftijd in Nederland hebben gewoond' nog niet bekend. De minister sprak toen nog van een inburgeringsplicht voor nieuwkomers en oudkomers.

In het project doen we een aanbod aan 100 'inburgeraars' waarvan 50 oudkomers en 50 nieuwkomers.

Om mee te doen moeten deze mensen:

- a. een uitkering ontvangen in kader van WWB
- b. een arbeids- en reïntegratieplicht hebben
- c. nieuwkomer zijn volgens de Wet Inburgering Nieuwkomers of een inburgeringstraject hebben afgerond en de taal toch nog onvoldoende beheersen of zich voor 1998 in Nederland hebben gevestigd en de taal onvoldoende beheersen (oudkomer)
- d. jonger zijn dan 55 jaar
- e. op moment van selectie niet op een inburgerings- of reïntegratietraject zitten.

Nieuwkomers

Nieuwkomers die in aanmerking komen voor een uitkering melden zich bij de afdeling Inburgering van de dienst SOZawe. Deze afdeling is een recente samenvoeging van Bureau Nieuwkomers Groningen en de afdeling Statushouders van SOZawe. In principe worden alle nieuwkomers die voldoen aan de criteria opgenomen in het project. Op 10 mei 2005 zijn 31 mensen uitgenodigd om deel te nemen. Op de instroom van nieuwkomers hebben wij als gemeente geen invloed maar we verwachten wel het aantal van 50 nieuwkomers voor de afronding van het project te halen.

Oudkomers

Mensen die al langer in Nederland verblijven en volgens de huidige wet- en regelgeving niet inburgeringsplichtig zijn, bevinden zich voornamelijk in de reguliere stadsdeelunits van de dienst Sozawe. Ze ontvangen hun bijstandsuitkering vanuit deze stadsdeelunits en ze krijgen daar ondersteuning bij het vinden van regulier werk. De selectie van deze oudkomers is minder eenvoudig gebleken dan die van de nieuwkomers. Een belangrijke reden daarvoor is dat uitsluitend mensen met een onvoldoende taalniveau deel mogen nemen aan het project. Van het merendeel van deze klanten is het taalniveau niet bekend bij SOZawe. Dat maakt een selectie lastig. We komen daar in hoofdstuk 4 De Ervaringen en hoofdstuk 5 De Cijfers nog op terug.

Op 10 mei 2005 zijn 13 oudkomers uitgenodigd deel te nemen aan *Ingewerkt in Groningen*.

Hoofdstuk 3 De Uitvoering

Het model van *Ingewerkt in Groningen* heeft op voorhand de nodige belangstelling gekregen van zowel het ministerie als van andere gemeenten. Het is een innovatief model. Het vergt een andere manier van denken van alle partners en het geeft de inburgeraar andere mogelijkheden. Het is ook een complex model; gaandeweg bleek pas hoe complex. We hebben daarom ook voortdurend aangegeven dat het project een experiment is en dat het model op basis van voortschrijdend inzicht zondig zal worden bijgesteld. Wat we niet willen bijstellen is de eigen verantwoordelijkheid van de inburgeraar. We zullen gedurende *Ingewerkt in Groningen* blijven zoeken naar manieren om deze eigen verantwoordelijkheid te garanderen. Het is geen eenvoudige weg gebleken, maar in deze fase is onze voorzichtige conclusie dat het model werkt.

In dit hoofdstuk omschrijven we hoe we, in de uitvoering, de verschillende verantwoordelijkheden van de gemeente, de makelaar, de uitvoeringsorganisaties en de klant hebben vormgegeven.

3.1 De gemeente

Voor de klant start het hele proces van *Ingewerkt in Groningen* bij de afdeling Inburgering van de dienst Sociale Zaken en Werk (SOZAWE). Twee koppels, elk bestaande uit een consulent Inburgering en Werk en een bijstandsconsulent van deze afdeling, begeleiden de deelnemers volgens de principes van het project. De verschillende rollen die de gemeente krijgt in het nieuwe inburgeringsstelsel hebben we de afgelopen maanden binnen het project als volgt ingevuld:

Informereren en Adviseren

De consulent informeert de klant over:

- De werkwijze binnen *Ingewerkt in Groningen*. Zij legt uit dat de klant de regie mag voeren op zijn eigen inburgering en reïntegratie en dat hij in principe zelf bepaalt welke scholing hij gaat volgen.
- De makelaar en het persoonsgebonden budget
- Het portfolio. De klant werkt met een portfolio waarmee hij relevante informatie kan ordenen en zijn vorderingen en inspanningen kan aantonen.

De consulent adviseert de klant. Ze inventariseert zijn behoefte en probeert zo inzichtelijk mogelijk te krijgen wat de afstand is tot de arbeidsmarkt en het inburgeringsexamen. De consulent motiveert de klant zich in te spannen voor inburgering en werk en ze neemt belemmeringen weg die de voortgang hinderen.

Faciliteren

Onder de nieuwe inburgeringswet krijgt een inburgeraar met een uitkering een aanbod van de gemeente. De deelnemer aan *Ingewerkt in Groningen* krijgt weliswaar maximale eigen verantwoordelijkheid, de gemeente heeft de eindverantwoordelijkheid. Zij faciliteert de inburgering en de reïntegratie en ontvangt daarvoor middelen van het rijk. Het arrangement wordt daarom ondertekend zowel door de klant als door de consulent. Zij doet een minimale toetsing of het arrangement in redelijkheid zal leiden tot inburgering en tot werk. Zij toetst ook of het arrangement niet strijdig is met het gemeentelijk reïntegratiebeleid. De consulent zal zo min mogelijk sturen op de inhoud. Dat is de keuze van de klant. Zij kan uiteraard wel adviseren als de klant dat op prijs stelt.

Handhaven

Binnen de dienst Sozawe hanteren we voor reïntegratie het principe van *hoogwaardig handhaven*. Hoogwaardig handhaven is een aanpak die erop is gericht de 'spontane nalevingsbereidheid' van regels te vergroten. Dat denken we te bereiken door onze eigen dienstverlening op orde te hebben en de klant goed en duidelijk te informeren over rechten, plichten en verwachtingen.

Voor *Ingewerkt in Groningen* hebben we het handhaven op inburgering en reïntegratie gecombineerd. Het uitgangspunt is: **handhaven op tempo, niet op inhoud!**

Dat wil zeggen, de klant is vrij in het samenstellen van het arrangement, de klant is echter niet vrij in het kiezen van het tempo van het programma. Het tempo wordt bepaald door het reïntegratiebeleid.

Algemene lijn:

- De klant besteedt een substantieel deel van de week (20- 24 uur) aan inburgering en reïntegratie, zoveel mogelijk duaal.
- Het arrangement is maatwerk.
- Het arrangement is zo ingericht dat de klant voor zijn individuele mogelijkheden het hoogst haalbare doel nastreeft.
- Het doel is in eerste instantie gericht op het halen van het niveau van het toekomstig inburgeringsexamen.
- Het doel van uitstroom naar betaald werk en/of studiefinanciering (voor jongeren) heeft daarnaast de prioriteit.

De instrumenten voor handhaving zijn het portfolio en de contactmomenten. De eventuele maatregelen en/of boetes zijn in lijn met het reïntegratiebeleid en/of de huidige WIN.

3.2 De makelaar

De makelaar zetten we in om de eigen verantwoordelijkheid en de keuzevrijheid van de inburgeraar zo goed mogelijk vorm te geven. In het kort komt het erop neer dat de makelaar, vergelijkbaar met de makelaar op de huizenmarkt, twee opdrachten heeft: het verkennen van de markt voor de klant en komen met een passend voorstel zodat de klant een arrangement kan samenstellen (een huis kan kopen). De makelaar informeert en adviseert; de klant moet uiteindelijk het arrangement accepteren en betalen.

De makelaar is een nieuwe partner. De functie en de verantwoordelijkheden van de makelaar hebben we speciaal voor *Ingewerkt in Groningen* ontwikkeld.

De makelaar:

- Stelt de inburgeraar in staat zelf een arrangement samen te stellen.
- Adviseert de inburgeraar over de verschillende mogelijkheden in de scholings-, reïntegratie- en inburgeringsmarkt.
- Beschrijft het arrangement, inclusief begroting en motivatie.
- Stelt de scholingsovereenkomsten op tussen de inburgeraar en de uitvoeringsorganisaties
- Bewaakt de kwaliteit van het arrangement.

Wat verwachten we van dit model? Door een partner toe te voegen die de scholingsmarkt goed kent en in staat is deze markt op te schudden, kunnen we de klant precies datgene bieden wat hij wil en wat hij nodig heeft. De makelaar zorgt ervoor dat de klant een effectief *individueel* arrangement samenstelt en hij zorgt ervoor dat het arrangement op korte termijn uitvoerbaar is. De makelaar begeleidt de klant niet, houdt ook geen vorderingen bij. Een makelaar op de huizenmarkt komt ook niet na een half jaar kijken of het huis bevalt. Het stimuleren, motiveren, begeleiden en ook het handhaven doet de consultant van SOZawe.

Let wel, de makelaar neemt een deel van de verantwoordelijk over die het kabinet aanvankelijk bij de inburgeraar had willen leggen⁶. Het verkennen van de consumentenmarkt doet de inburgeraar niet geheel zelf, maar tezamen met de makelaar.

Min of meer los van de makelaarsrol op zich, beheert de makelaar ook het persoonsgebonden budget van de klant. Dit is uit praktische overwegingen bij deze makelaar neergelegd. Overigens blijft de klant de inhoudelijke eigenaar van het budget. De makelaar kan uitsluitend geld overmaken wanneer de klant heeft gezorgd voor ondertekening van het arrangement en de scholingsovereenkomst(en).

3.3 De klant

Van de klant verwachten we een actieve rol binnen *Ingewerkt in Groningen*. Eigen verantwoordelijkheid krijgen, is eigen verantwoordelijkheid nemen. De klant zal op eigen initiatief stappen zetten. Hoe moeten we dat voor ons zien?

I. De klant en de consulent

De klant

- Neemt contact op met de consulent Inburgering en Werk van de afdeling Inburgering van SOZawe.
(Nieuwkomers vragen eerst een uitkering aan bij de bijstandconsulent, de oudkomers van de pilotgroep hebben in de regel al een uitkering).
- Krijgt een eerste intakegesprek met de consulent Inburgering en Werk en de bijstandconsulent. In dit gesprek wordt hem verteld dat hij zijn eigen verantwoordelijkheid mag nemen bij het halen van het inburgeringsexamen en het vinden van werk en dat hij aan de andere kant de verplichting heeft mee te werken en 'de vaart er in' te houden.
- Krijgt binnen enkele dagen een tweede gesprek uitsluitend met de consulent Inburgering en Werk. In dit gesprek krijgt hij op een concreter niveau informatie over de rol van de makelaar, het persoonsgebonden budget en het portfolio.
Beide gesprekken zijn ook bedoeld voor de diagnose. De consulenten maken een globale inschatting van de mondelinge beheersing van het Nederlands en de afstand tot de arbeidsmarkt.
- Ontvangt de portfoliomap en een toelidingsbrief voor de makelaar.
- Neemt na 3, 6 en 9 maanden contact op met de consulent Inburgering en Werk om de voortgang te bespreken.

II. De klant en de makelaar

De klant

- Neemt binnen vijf dagen na het laatste gesprek met de consulent Inburgering en Werk contact op met de makelaar.
- Oriënteert zich op de markt.
- Heeft vier weken de tijd om met de makelaar tot een keuze te komen voor een arrangement.
- Neemt, nadat het conceptarrangement is samengesteld, binnen 2 werkdagen contact op met de consulent Inburgering en Werk om het arrangement te laten beoordelen.
- Ondertekent samen met de consulent Inburgering en Werk het arrangement⁷.

⁶ Nu de plannen verder worden uitgewerkt, blijkt de gemeente aan uitkeringsgerechtigde inburgeraars toch een aanbod te kunnen doen. Aanvankelijk was dat nog niet zo duidelijk.

⁷ Uiteraard zijn er extra lussen ingebouwd voor het geval de consulent niet akkoord kan gaan met het arrangement of de inburgeraar ergens bezwaren tegen heeft. Het voert te ver dat in deze rapportage ook weer te geven.

III. De klant en het scholingsinstituut

De klant

- Zorgt ervoor dat binnen een week na ondertekening van het arrangement de scholingsovereenkomst voor het eerste segment wordt ondertekend door de klant zelf en het scholingsinstituut.
- Kan binnen twee weken na ondertekening van het arrangement beginnen.

Hoofdstuk 4 De Ervaringen

We zijn vanaf januari 2005 daadwerkelijk met klanten aan het werk op de wijze zoals hiervoor is beschreven. De werkwijze is voor iedereen nieuw. Het heeft daardoor even geduurd voordat we 'op stoom' kwamen maar nu begint het wel degelijk te lopen. In dit hoofdstuk geven we de eerste ervaringen weer. We hebben een aantal knelpunten gesignaleerd en we hebben ervaren hoe dit model uitpakt in de praktijk.

Gedurende het project werkt Bureau Onderzoek van SOZawe aan een procesevaluatie. De onderzoeksvragen zijn of de klant tevreden is over de werkwijze van *Ingewerkt in Groningen* en of de rol van de makelaar in combinatie met het persoonsgebonden budget, leidt tot zinvolle trajecten. Met andere woorden, geeft het model optimaal vorm aan de eigen verantwoordelijkheid en keuzevrijheid (doelstelling van het project)?

Uiteraard zijn we ook geïnteresseerd in de vraag naar de effectiviteit van de trajecten die op deze wijze worden samengesteld. Die vraag kunnen we op korte termijn niet beantwoorden. De mensen zijn dan slechts een aantal maanden bezig met een traject. We komen op deze vraag in de eindevaluatie terug.

In dit hoofdstuk bespreken we de selectie van de deelnemers dat onverwacht één van de grootste hindernissen bleek en de ervaringen van de klant, consultant en makelaar.

4.1 De selectie van de deelnemers

De selectie van *nieuwkomers* is betrekkelijk eenvoudig. Deze mensen melden zich aan voor een bijstandsuitkering en een inburgeringstraject bij de afdeling Inburgering van SOZawe. Wanneer er geen ernstige belemmeringen zijn, worden ze opgenomen in het project. Dat we op dit moment nog geen 50 nieuwkomers hebben bereikt, heeft te maken met de instroom. We hebben daar als gemeente geen invloed op.

De selectie van *oudkomers* is minder eenvoudig gebleken. Een eerste grove selectie van mensen in het bestand van Sozawe die mogelijk voldoen aan de criteria van het project leverde zo'n 1900 namen op. Op basis van dit aantal durfden wij met een gerust hart de afspraak met de minister aan te gaan om binnen een paar weken 50 oudkomers deel te laten nemen aan *Ingewerkt in Groningen*. Dit bleek een iets te optimistische verwachting. Op 10 mei namen 13 oudkomers deel aan het project.

De vraag is natuurlijk hoe komt dit? Zeker weten we het nog niet, maar het heeft waarschijnlijk een positieve en een negatieve oorzaak.

De gemeente Groningen heeft al een aantal jaren geïnvesteerd in de inburgering en reïntegratie van oudkomers. Ongeveer 50% van de doelgroep zit op dit moment op een traject en komt dus niet in aanmerking voor het project. Men zit veelal op een speciaal traject voor oudkomers of op een ander specifiek traject⁸.

Aan de andere kant bleek een substantieel deel van overige oudkomers zodanige belemmeringen te hebben dat het volgen van een traject (tijdelijk) niet aan de orde is. We denken dat het bestaande aanbod voor 'afroming' heeft gezorgd. Veel mensen die op traject kunnen, volgen ook een traject. Dit is een wel punt waar nog nader onderzoek nodig is. Nu oudkomers binnenkort ook een inburgeringsplicht krijgen, is het noodzakelijk dat we goed inzicht hebben in deze belemmeringen. Het zou zo kunnen zijn dat een klant weliswaar niet in staat is een reïntegratietraject te volgen maar wél een dual traject inburgering en reïntegratie. Met andere woorden, het onvoldoende beheersen van de taal of het hebben van onvoldoende kennis van de maatschappij, kan een belemmering zijn voor reïntegratie. De klant wordt dan niet uitgenodigd voor deelname aan een traject. Een dual traject kan dan uitkomst bieden.

⁸ Bijvoorbeeld trajecten voor getraumatiseerde vluchtelingen, voor hoogopgeleide allochtonen, voor Antillianen en Arubanen.

Tot slot hebben we geconstateerd dat oudkomers niet als groep zijn gelabeld in ons systeem. Daardoor is ook niet altijd direct inzichtelijk of een persoon een inburgeringsachterstand heeft en wat hij al heeft gedaan om die achterstand op te heffen. Het meest in het oogspringend is de registratie van het taalniveau. Of iemand onder de doelgroep oudkomers valt of dadelijk in het nieuwe inburgeringstelsel een inburgeringsplicht krijgt, wordt sterk bepaald door het taalniveau. Op dit moment weten we dit slechts van 4% van de doelgroep (zie voor meer gegevens hoofdstuk 5 De Cijfers). Kortom, onze ervaring bij de selectie van oudkomers is dat de doelgroep minder groot is dan op het eerste gezicht lijkt en dat we te weinig inzicht hebben in de situatie van de klanten als het gaat om inburgering.

4.2 De ervaring van de klant

Het is te vroeg voor harde uitspraken over wat de klant vindt van de werkwijze van *Ingewerkt in Groningen*. We kunnen wel een impressie geven.

Nieuwkomers zijn over het algemeen direct gemotiveerd en enthousiast. Deze mensen willen graag een nieuwe start maken en zijn bereid zich hiervoor optimaal in te spannen.

Bij de oudkomers ligt het iets anders. Er is vaak een extra gesprek met de consulent nodig om hen te motiveren en hen uit te leggen wat de bedoeling is. Een deel van deze mensen is de motivatie gedurende de jaren kwijtgeraakt. Daar moet weer in geïnvesteerd worden.

Wat we ook hebben gemerkt is, met name bij nieuwkomers, dat het erg moeilijk is bij aanvang een compleet arrangement samen te stellen. Dat is voor de mensen erg moeilijk te overzien. Nieuwkomers zijn erg gericht op het leren van de taal en het begrijpen van de samenleving. Het voorbereiden op werk is nog een brug te ver. Daar komt ook bij dat mensen vaak een niet realistisch beeld hebben van de mogelijkheden om in Nederland aan het werk te komen. We hebben daarom besloten dat het ook mogelijk is een arrangement te maken met een open einde⁹. De inburgeraar legt in dat geval een deel van het arrangement vast (bijvoorbeeld een taal cursus en een cursus beroepenoriëntatie). Op basis van voortschrijdend inzicht koopt hij op een later moment de rest van het arrangement in.

Vervelend voor de klant was dat het aanvankelijk niet mogelijk bleek een arrangement binnen vier weken op te stellen. De nieuwe werkwijze deed een groot beroep op de partners: op het proces bij de makelaar, op de logistiek binnen de ROC's¹⁰, op de klant die zelfstandig op verschillende plaatsen moet verschijnen, etc. Op dit moment zijn we bezig de versnelling erin te brengen.

4.3 De ervaringen van de makelaar en de consulent

Vanaf de aanvang van het project is er met groot enthousiasme gewerkt. Dat enthousiasme is gebleven. We zijn wel wat hindernissen tegengekomen, maar de conclusie is toch dat het model werkt.

Het is wel hard werken. Het tijdrovende proces van het selecteren van de oudkomers heeft veel energie gekost van de consulenten. Zij hebben in een korte periode veel mensen gesproken waarvan uiteindelijk slechts een derde geschikt bleek voor het project. Daarnaast zijn er diverse nieuwe documenten ontwikkeld zoals een gecombineerde beschikking WWB/WIN en een gecombineerde intake inburgering en werk. Ons uitgangspunt is namelijk dat de klant zo weinig mogelijk dingen dubbel doet. Het werken volgens een nieuwe werkwijze kost tijd en energie. De consulent heeft in het project een andere rol gekregen.

⁹ Een open einde wat betreft inhoud, niet wat betreft tijd.

¹⁰ De eerste deelnemers waren nieuwkomers die verplicht hun taal cursus moeten inkopen bij een ROC.

Het is vooral informeren en adviseren over het proces en maar weinig adviseren over scholingsmogelijkheden. In de relatie met de klant ligt de nadruk op de eigen verantwoordelijkheid. Dat betekent ook loslaten en vertrouwen dat het goed komt.

Ook de makelaar is in de rol moeten groeien. De makelaar heeft een rol op de achtergrond. Hij maakt veel afspraken met instanties die vervolgens geen verplichtingen hebben ten opzichte van hem maar wel ten opzichte van de inburgeraar. Hij ziet de nodige documenten langskomen, ontwikkelt een aantal zelf, maar is geen ondertekenende partij.

Een vraag die we ons allen ook voortdurend stellen is: waar houdt de eigen verantwoordelijkheid op? Het antwoord is dat het proces is als een soort trechter. De gemeente laat veel initiatief bij de inburgeraar, de makelaar adviseert gericht en de scholingsinstituten geven een concreet antwoord op een afgebakende scholingsvraag.

Tot slot nog een knelpunt, namelijk de kinderopvang. Het regelen van kinderopvang blijkt een hinderlijk vertragende factor. In een model als de onze waarbij individueel maatwerk voorop staat is het lastig om lang van te voren te weten op welke momenten je kinderopvang nodig hebt. We lopen er regelmatig tegenaan dat alles in kannen en kruiken is behalve de kinderopvang.

Hoofdstuk 5 De Cijfers

Het is slechts een tussenrapportage, maar we hebben alvast een aantal gegevens op een rij gezet. De gegevens komen uit de bestandsanalyse die Bureau Onderzoek heeft uitgevoerd voor het project en uit de kwantitatieve monitor van 10 mei 2005. Een uitgebreide versie van de bestandsanalyse is op aanvraag beschikbaar.

In dit hoofdstuk presenteren we eerst enkele gegevens over de deelnemers aan het project, vervolgens komen we met gegevens over inburgeraars in de gemeente in breder perspectief. Het gaat hier om een beschrijvende analyse. Aan het eind van het project kunnen we conclusies trekken over de deelnemers en de effectiviteit van de trajecten.

5.1 Gegevens over deelnemers

Op 10 mei 2005 zijn in totaal 81 mensen (34 nieuwkomers en 47 oudkomers) gesproken over een mogelijke deelname aan het project. Met 44 deelnemers (31 nieuwkomers en 13 oudkomers) zijn we verder gegaan. Uiteindelijk willen we 100 deelnemers halen. De deelnemers moeten weliswaar voldoen aan de criteria die gelden voor het project, maar verder zijn ze willekeurig geselecteerd.

We lichten een aantal kenmerken van de deelnemers eruit.

Opleiding

Vrijwel alle deelnemers (93%) hebben geen Nederlandse opleiding. Een groot deel (69%) heeft een lage opleiding of geen opleiding voltooid in het buitenland.

Nederlandse taal

Van slechts 11% van de deelnemers is het startniveau van de beheersing van het Nederlands bekend.

Werkervaring

Bijna de helft van de mensen (45%) heeft werkervaring in het land van herkomst, 30% heeft geen werkervaring.

5.2 Bestandsanalyse

Bureau Onderzoek van SOZAWE heeft in opdracht van het project *Ingewerkt in Groningen* een bestandsanalyse uitgevoerd naar bijstandsgerechtigde inburgeraars in de gemeente Groningen.

Uit deze bestandsanalyse komen een aantal zaken naar voren.

Bijstand

Ongeveer een kwart van de inburgeraars heeft een bijstandsuitkering tegenover 6% van de niet-inburgeraars. Vanuit het oogpunt van economische zelfstandigheid kan je concluderen dat de inburgering van deze groep nog niet is geslaagd.

Nederlandse taal

Van slechts 4% van de potentiële inburgeraars met een bijstandsuitkering is bij SOZAWE bekend wat het taalniveau is. Dat we van 11% van de deelnemers aan de pilot weten wat het taalniveau is heeft te maken met het relatief grote aandeel nieuwkomers op dit moment. Deze mensen doen bij aanvang van hun traject een begintoets. Van deze 4% blijkt het merendeel niet voldoende vooruit te gaan gedurende het inburgeringstraject.

Opleiding

Over het algemeen zijn inburgeraars lager opgeleid dan niet-inburgeraars en heeft slechts 8% een kleine afstand tot de arbeidsmarkt (tegenover 15% van de niet-inburgeraars).

Hoofdstuk 6 Het Vervolg

In de komende periode blijven we deelnemers selecteren en doorverwijzen naar de makelaar. De eerste mensen komen binnenkort terug voor een voortgangsgesprek. Met behulp van hun portfolio kunnen we de vorderingen bekijken en desnoods handhaven als de klant zich niet voldoende heeft ingespannen.

Wat betreft het model *Ingewerkt in Groningen*, we zien geen reden het model ingrijpend te wijzigen. We doen een aantal kleine aanpassingen met name in de informatieoverdracht tussen makelaar en consulent om een versnelling in het proces te bewerkstelligen. Vanwege dezelfde reden laten we een aantal klanten in de diagnosefase toetsen op taal en niet pas nadat er contact is geweest met de makelaar.

We verwachten veel te leren van de oudkomers. Zij zijn niet gebonden aan een ROC, zij kunnen de gehele markt op. Het is interessant om te volgen waar zij dan vervolgens terechtkomen.

Wat betreft de selectie van oudkomers zullen we intern aanbevelingen doen om deze toekomstige inburgeraars goed in beeld te krijgen. Het is daarbij een voordeel dat inburgering en reïntegratie gebundeld is in één gemeentelijke dienst.

Bijlagen

Bijlage 1 Het Arrangement

Het **arrangement** is het document waarin de inburgeraar vastlegt welke activiteiten hij de komende periode gaat ondernemen om de einddoelen te behalen. Het arrangement wordt ondertekend door de consulent Inburgering en Werk en door de inburgeraar. Het arrangement vervangt hiermee het gangbare trajectplan. De consulent beoordeelt de arrangementen zo minimaal mogelijk op inhoud. Uitgaande van de verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid van de inburgeraar alsook de deskundigheid van de makelaar, toetst de consulent of de arrangementen minimaal voldoen aan de verplichtingen die de WWB, de WIN en de pilot ons stellen. Een belangrijke toets is ook of de uitvoering van het arrangement het budget niet overschrijdt. Het is overigens mogelijk een arrangement op inhoudelijke gronden af te keuren wanneer de consulent ernstige twijfels heeft bij de haalbaarheid van het arrangement, of van segmenten daarvan. Bij minder ernstige twijfel is van doorslaggevend belang of de klant overtuigend kan motiveren waarom hij heeft gekozen voor deze opzet.

Inhoud van het arrangement

In het arrangement is opgenomen:

- Persoonlijke gegevens.
- Doel van het arrangement. Dit is voor elke klant gelijk, namelijk het halen van het niveau van het toekomstig inburgeringsexamen en het verkleinen van de afstand tot de arbeidsmarkt, zo mogelijk met uitstroom naar werk.
- Totale duur arrangement (begindatum, einddatum) en totale kosten.
- Omschrijving van de afzonderlijke segmenten. Bij elk segment wordt opgenomen: kosten, verwachte begin- en einddatum, uitvoerder(s) en doel.
- Het arrangement eindigt met een toelichting waarin een korte diagnose van de klant, korte uitleg van de segmenten plus de motivatie van de klant en de makelaar om te kiezen voor deze opzet en deze uitvoerder en geen andere.

Bijlagen bij het arrangement zijn de **scholingsovereenkomsten**. Deze overeenkomsten hebben betrekking op de afzonderlijke segmenten en worden ondertekend door de inburgeraar en de uitvoeringsorganisatie(s). Met deze overeenkomst worden de afspraken tussen inburgeraar en uitvoerder vastgelegd. In de scholingsovereenkomst staat in ieder geval het doel van de scholing, de verwachte begin- en einddatum en de kosten. In tegenstelling tot de reguliere inkoop van trajecten hoeven de uitvoeringsorganisaties niet te rapporteren aan de makelaar of aan gemeente over individuele klanten. In de scholingsovereenkomst staat wel vermeld dat de uitvoeringsorganisatie de inburgeraar behulpzaam moet zijn bij het samenstellen van het portfolio. De uitvoeringsorganisaties rapporteren dus eigenlijk aan de inburgeraar zelf. Het **portfolio** is zowel een ontwikkelings- als een handhavinginstrument. De toeleidingsbrief, het arrangement en de scholingsovereenkomsten maken deel uit van het portfolio. Verder verzamelt de inburgeraar diverse relevante documenten waarmee hij zijn inspanningen en vorderingen kan aantonen. Bewijs van aanwezigheid, toetsuitslagen en andere relevante informatie wordt door de inburgeraar verzameld en aan het portfolio toegevoegd.

Bijlage 2 De Monitor

Monitor, 10 mei 2005, aantal deelnemers op dat moment: 44¹¹

1. Leeftijd	Aantal
45 – 55 jaar	12
35 – 45 jaar	13
25 - 35 jaar	15
< 25 jaar	4
<hr/>	
Totaal	44

2. Geslacht	Aantal	%
M	20	48%
V	24	52%
<hr/>		
Totaal	39	100%

3. Geboorteland deelnemer	Aantal	%
Turkije	1	2%
Marokko	1	2%
Suriname	2	5%
Afghanistan	2	5%
China	3	7%
Colombia	1	2%
Dominicaanse Republiek	2	5%
Irak	6	14%
Iran	1	2%
Somalië	2	5%
Voormalig Joegoslavië	1	2%
Voormalige Sovjet Unie	1	2%
Nederlandse Antillen en Aruba	8	18%
Ander land, nl	13	30%
<hr/>		
Totaal	44	100%

¹¹ In een aantal tabellen is het totaal van de deelnemers geen 44. Dat komt doordat niet alle intakes op 10 mei 2005 volledig waren afgerond. Van een aantal mensen waren nog niet alle gegevens gevraagd.

4. Jaar van aankomst in Nederland	Aantal	%
1979	2	%
1980	1	2%
1984	1	2%
1990	1	2%
1993	1	2%
1994	3	7%
1995	2	5%
1999	3	7%
2000	7	17%
2001	3	7%
2002	5	12%
2003	2	5%
2004	9	21%
2005	3	7%
Totaal	42	100%

5. Jaar van instroom in huidige uitkering	Aantal	%
1996	4	9%
1999	1	2%
2002	4	9%
2003	3	7%
2004	13	30%
2005	19	43%
Totaal	44	100%

6. Gezinsamenstelling op moment van de intake	Aantal	%
Gehuwd / samenwonend zonder kinderen	4	11%
Gehuwd / samenwonend met kinderen	18	47%
Alleenstaand zonder kinderen	16	42%
Totaal	38	100%

7. Hoogst voltooide Nederlandse opleiding met diploma op moment van de intake	Aantal	%
Laag (basisschool of lager beroepsonderwijs)	2	5%
Geen	37	93%
Onbekend	1	3%
Totaal	40	100%

8. Hoogst voltooide opleiding in buitenland met diploma op moment van de intake	Aantal	%
Laag (basisschool of lager beroepsonderwijs)	13	31 %
Midden (middelbaar beroepsonderwijs, HAVO of VWO)	9	21 %
Hoog (hoger beroepsonderwijs of universitair onderwijs)	3	7 %
Overig, namelijk	1	2 %
Geen	16	38 %
Totaal	42	100 %

9. Werkervaring op moment van de intake	Aantal	%
Geen werkervaring	12	30 %
Werkervaring in land van herkomst	18	45 %
Werkervaring in ander niet-westers land	2	5 %
Werkervaring in Nederland	2	5 %
Werkervaring in zowel Nederland als ander land	1	3 %
Onbekend	5	13 %
Totaal	40	100 %

10. Fasering CWI	Aantal	%
Fase 3	10	24 %
Fase 4	9	21 %
Anders, namelijk	19	45 %
Onbekend	4	10 %
Totaal	42	100 %

11. Startniveau beheersing Nederlandse taal	Aantal	%
0	1	3 %
1	2	6 %
2	1	3 %
onbekend	32	89 %
Totaal	36	100 %

12. Eerder gevolgde inburgeringstrajecten	Aantal	%
Nog nooit een inburgeringstraject gevolgd	37	88%
Wel eerder een inburgeringstraject gevolgd	5	12%
Totaal	42	100%

13. Eerder gevolgde reïntegratietrajecten	Aantal	%
Nog nooit een reïntegratietraject gevolgd	41	98%
Wel eerder een reïntegratietraject gevolgd	1	2%
Totaal	42	100%